E-ISSN : 2181-4341
https://wordlyknowledge.uz
IMPACT FACTOR(SJIF) : 3,934

LIBOSNING FUNKTSIONAL XILMA-XILLIGI

Gulrux Tillaboyeva
FarDu Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi o‘qituvchisi

Kostyum madaniyat makonida mavjud bo'lgan va uning ko'plab elementlari bilan chambarchas bog'liq bo'lgan murakkab tizimlardan biridir. Madaniyatdagi narsalarning hech biri, ehtimol, kostyum kabi turli xil funktsiyalarga ega emas. Kostyum-bu jamiyatning moddiy, ma'naviy, ijtimoiy rivojlanishining barcha jihatlari aks ettirilgan ekran bo'lib, u inson qiyofasi, kayfiyati, xulq-atvori bilan bevosita bog'liqdir. Kostyum-bu madaniyatning kaliti, etnik kontseptsiyaning tarkibiy qismi bo'lib, uni semantik maydon deb atash mumkin. [Stepanov, 1997: 40-bet], [Lotman, 1993: 326-345-betlar.].

Ob'ektiv dunyoning barcha xilma-xilligi ikki qutb maydonida joylashgan

- *moddiy, amaliy va badiiy.* "Funktsional tekislikda kostyum tizimi ushbu ikki printsipni turli yo'llar bilan birlashtirgan shakllar spektrini hosil qiladi: sof amaliy (kombinezon) dan badiiy (kutyure kollektsiyalaridagi kostyumlar). Ikkinchi boshlanish ba'zan ramziy yoki ramziy deb nomlanadi, ammo kostyumning ko'rsatilgan funktsiyasi ham qutbdir, chunki u amalda (forma kiyimi) va badiiy (g'oyalar, kayfiyatlarni ifoda etish) belgisi bo'lib xizmat qilishi mumkin" [Koskov, 2001: 27-30 betlar]. Madaniyatdagi kostyumning universal vazifasi-samarali aloqa, muvaffaqiyatli faoliyatni ta'minlash uchun odamni u yoki bu hayot sharoitiga moslashtirish, moslashtirish. Kostyum bir vaqtning o'zida muhitga moslashadi va uni kerakli yo'nalishda o'zgartiradi.

Tarixiy jihatdan kostyumning birinchi va asosiy umumlashtirilgan funktsiyasi

- *instrumental va amaliy* — tanani turli xil atrof-muhit ta'siridan himoya qilish funktsiyasi. Inson o'zini himoya qilishga majbur bo'lgan barcha omillarni uchta asosiy guruhga bo'lish mumkin: tabiiy muhit, dushmanlar (odamlar va hayvonlar) va inson faoliyati bilan bog'liq xavflar. Kostyumning amaliyligi belgisi uning qulayligi, mustahkamligi, foydalanish qulayligi, organizm uchun noqulay sharoitlardan maksimal darajada himoya qilishni ta'minlaydigan xususiyatlardir. Amaliy funktsiyadan u to'g'ridan-to'g'ri o'sadi *tanani yashirish funktsiyasi.* Tanani jismoniy himoya qilishdan tashqari, odam kostyum yordamida psixologik himoyaga ham muhtoj, bu ko'p jihatdan odamga ijtimoiy mavjudot sifatida xos bo'lgan uyat hissi bilan bog'liq.

Ijtimoiy funktsiyalar kostyum ikkita asosiy filialni tashkil qiladi: *axborot funktsiyalari, shakllantirish funktsiyalari.*

Axborot berish buning sababi shundaki, kostyum uning tashuvchisi shaxs sifatida va ma'lum bir ijtimoiy guruhning vakili sifatida ma'lumot beradi.

Ushbu funktsiyalardan biri *mulk funktsiyasi.* Turli sinflarning kiyimlari dastlab o'ziga xos turmush tarzi bilan belgilanadi, uning sobit shakli jamiyatning u yoki bu qatlamini ko'rsatadigan belgi sifatida ishlaydi. Ko'pincha bu funktsiya inson munosabatlari sohasidagi holatni ko'rsatadigan funktsiya bilan o'zaro bog'liqdir. Va zamonaviy dunyoda kostyumning bu funktsiyasi mavjud (masalan, biznes kostyumida — chiziq qanchalik ingichka bo'lsa, uning egasining maqomi shunchalik yuqori bo'ladi). Ko'pincha turli sinflar turli xil axloqiy, estetik me'yorlarga ega, bu ham kostyumda aks etadi. Sinfiy jamiyatda shunchaki aloqa xususiyatini belgilaydigan tashqi farqlarga ega bo'lish kerak.

Millatni aks ettirish funktsiyasi bu juda erta paydo bo'ldi. Bu bir vaqtning o'zida bitta mintaqada yashagan birinchi etnik guruhlarning kostyumlaridagi farqlardan dalolat beradi. Ushbu funktsiya xalq, milliy kostyum kabi hodisada eng aniq namoyon bo'ladi. Bu an'anaviy va deyarli o'zgarishi mumkin emas. Bu odatda chet elliklarga namoyish etiladigan millatning o'ziga xos ramzi. Bunday kostyum bizga ma'lum bir jamoaning hayotiy paradigmasi haqida gapirib beradi.

Dinni ko'rsatish funktsiyasi odatda bu avvalgi funktsiya bilan chambarchas bog'liq, chunki ma'lum xalqlarning ma'lum dinlar, shuningdek ularning filiallari va bid'at oqimlari bilan aloqasi tarixan shakllangan va mustahkamlangan. Har bir din kostyumning ma'lum shakllarini, maxsus ranglarni, aksessuarlarni va tafsilotlarni o'rnatadi va belgilaydi. Dinning ma'lum bir davrda jamiyat hayotiga ta'siri darajasiga qarab, bu funktsiya qandaydir tarzda kostyumning barcha shakllari va turlariga ta'sir qiladi.

Professional prnadleeyunostni ko'rsatish funktsiyasi u mehnat taqsimoti bilan tirikchilik xo'jaligidan bozor tuzilishiga o'tish davrida rivojlandi. Har bir biznesda o'z mutaxassislari va bir xil turdagi kostyum paydo bo'ldi. Uning shakli ko'p jihatdan faoliyatning o'ziga xos xususiyatlariga bog'liq edi va bir xil kasbdagi odamlarni ma'lum bir korporatsiyaga birlashtiradigan hamma uchun umumiy bo'lgan elementlarni o'z ichiga olgan va shu bilan ularning fe'l-atvori, dunyoqarashi va boshqalarga bo'lgan munosabatida iz qoldiradigan kasblarning umumiyligini ta'kidlagan. Jamiyatdagi har qanday guruhga mansub bo'lish, biron bir joyda "o'zingizniki" bo'lish, unga ishonchlilik tuyg'usini berish insonning ehtiyoji turli xil formalarni yaratishga yordam beradi.

Bizning mulohazalarimiz nuqtai nazaridan, kostyum tashuvchisi haqida shaxs sifatida ma'lumot berishning asosiy funktsiyalarini ta'kidlash va ta'kidlash kerak.

Yoshni belgilash funktsiyasi. Bilan uzoq vaqt davomida bolalar va kattalar kostyumlari o'rtasida farqlar mavjud edi. Ushbu guruhlar ichida yosh gradatsiyasi mavjud. Bunday belgilar madaniyatda mustahkam o'rnashgan.

Funktsiyasi, oilaviy munosabatlar sohasidagi kundalik farqlarni ifodalash. Masalan, milliy libosdagi slavyan xalqlari har doim qiz va turmush qurgan ayolning kostyumida juda ko'p farqlarga ega edilar.

Faoliyat turini ko'rsatish funktsiyasi. Turli xil atrof-muhit sharoitlariga moslashish uchun odamlar tegishli kostyumlarni ixtiro qilishdi. Formaning paydo bo'lishi, shuningdek, kasbning jinsi va turini ko'rsatish funktsiyasi bilan bog'liq.[1]

Ijtimoiy funktsiyalarning ikkinchi kuchli tarmog'i — *insonning tashqi va ichki ko'rinishini shakllantirish* - bir nechta maxsus funktsiyalarni o'z ichiga oladi.

Shaklni shakllantirish funktsiyasi ijtimoiy va shaxsiy ideallarga muvofiq tashqi ko'rinishni to'g'rilash, tekislash yoki tananing o'ziga xos xususiyatlarini ta'kidlashga qaratilgan. Bu erda eng yorqin misol, ehtimol, tovondan foydalanishdir. 18-asrda paydo bo'lib, u tana plastmassasini ta'kidlashning mutlaqo yangi davrini ochadi.

XX asrda kostyumga asosiy yondashuvlardan biri.uni rasmiy ravishda tashkil etilgan va ma'lum bir "grammatika va sintaksis"dan foydalanadigan til sifatida ko'rib chiqish edi. Ushbu yondashuvni rivojlantirishga birinchi asosiy hissa rus folklorshunosi P. G. Bogatyrev tomonidan kiritilgan bo'lib, u "individual kostyum tomonidan bajariladigan funktsiyalarning umumiy tarkibiy o'zaro bog'liqligini" o'rganishga harakat qildi [Bogatyrev, 1971: 523-543 betlar].

Moraviya Slovakiyasi misolida u kostyumning to'rtta asosiy turini aniqladi: tasodifiy, bayramona, tantanali va marosim, ularning har biri ma'lum miqdordagi funktsiyalarga ega: amaliy, estetik, mintaqaviy, tantanali, bayramona, marosim. Kundalik kostyum, masalan, asosiy funktsiya sifatida amaliylikka ega, undan keyin sinf yoki maqom identifikatsiyasi, so'ngra estetik va mintaqaviy funktsiyalar. Boshqa qutbda marosim kostyumi mavjud bo'lib, uning funktsiyalari quyidagi tartibda joylashtirilgan: marosim, bayram, estetik, mintaqaviy yoki millatchilik, identifikatsiya va bir qator amaliy funktsiya. Ijtimoiy maqomga kasbiy bandlik, yosh, e'tiqod va nikoh maqomi kiradi. Kostyum bularning barchasini ma'lum elementlarning kombinatsiyasi orqali namoyish etadi: "har bir element boshqa element bilan birlashtirilganiga qarab har xil funktsiyaga ega bo'lishi mumkin. Masalan, *urush* (gulli guldastaning murakkab shakli) kuyovni

E-ISSN : 2181-4341
https://wordlyknowledge.uz
IMPACT FACTOR(SJIF) : 3,934

yoki armiya yollovchisini u bilan qanday shim kiyganiga qarab aniqlashga xizmat qiladi." [Bogatyrev, 1971: 523-543 betlar].

P. G. Bogatyrev birinchi bo'lib kostyumni turli xil elementlarga ajratdi va birinchi bo'lib kostyum ushbu elementlarning o'ziga xos kombinatsiyasi orqali ijtimoiy aloqada qanday ishtirok etishini tushundi. Bu kostyumning o'ziga xos "grammatikasi" mavjudligini anglatadi.

V. Enninger o'z ishini to'g'ridan-to'g'ri P. G. Bogatyrevning ishida quradi. U erkaklar tashqi kiyimlarining o'ziga xos kombinatsiyalarini biosotsial holatga va ijtimoiy voqealarga o'tkazadi. U kiyimning pastki, o'rta va yuqori qatlamlarini asl birlik sifatida ajratib turadi va birinchisini ikkita muqobil elementdan (har xil turdagi ko'ylaklardan) iborat bo'lishi mumkinligini ko'rsatadi. Ikkinchisi - bo'lmasligi mumkin-shuningdek ikkitadan (turli xil rangdagi yeleklar). Uchinchisi-beshtadan (turli xil rangdagi blazerlar va paltolar), u ham bo'lmasligi mumkin. Elementlar va qatlamlarning o'ziga xos birikmalari jinsi, yoshi, xizmatchilarga mansubligi va mansubligi va ijtimoiy tadbirning ko'rsatkichlari bo'lib xizmat qiladi: ish kuni, sayohat, tashrif buyurish, xizmatga borish, cherkovga borish.

Sahlins o'zaro bog'liq insho1 Amerika kiyim tizimiga o'xshash g'oyalar: to'liq kiyim to'plami-bu boshqa to'liq to'plamlardan farqli o'laroq, uning qismlarining ma'lum bir kombinatsiyasi tomonidan yaratilgan bayonot *[Cit po:* Korrigan, 1997 yil: PP. 162-176].

Biz qiymatlari ushbu darajadagi F. De Sossyur ruhida taqqoslash orqali hosil bo'lgan qismlarning mantig'iga duch kelamiz. Shunday qilib, masalan, ayollar shimlarining chayqalishi bir vaqtning o'zida ma'lum bir joyning boshqa ob'ektiga, masalan, yubka yoki erkak shimlariga qarshi chiqish va bir xil sinfdagi (ayollar shimlari) boshqa variantlardan farqli o'laroq, rang, naqsh yoki boshqa narsalar bilan belgilanadi.

Kontrast va farqlar kiyimning ma'nosi uchun tilning ma'nosi bilan bir xil darajada muhimdir. Tafsilotlarning yuqori darajasida Sahlins libos nutqini tashkil etuvchi konstitutsiyaviy birliklarni, boshqacha qilib aytganda - "elementar jismoniy qarama-qarshiliklarning ijtimoiy ma'nolarga qanday bog'liqligini aniqlashga harakat qiladi. Moviy yoqa, qo'l mehnatida bandlik ko'rsatkichi sifatida, oq rang byurokratik ishning ko'rsatkichidir" *[Cit po:* Korrigan, 1997 yil: PP. 162-176].

Agar biz tender farqlari masalasiga to'xtaladigan bo'lsak, u qanday ko'rinishga qarab, egasini u yoki bu jinsga bog'lashga yordam beradigan kostyum ekanligini ko'ramiz. Ish va bo'sh vaqt o'rtasidagi farqlar har xil turdagi kiyimlar o'rtasidagi farqlar bilan bog'liq va Sahlins bu erda amal qiladigan elementar qarama — qarshiliklar tantanali va ishchi tushunchalari o'rtasida bo'lishini taklif qiladi. Sahlins uchun kostyum - bu ma'lum bir jamiyatdagi muhim ijtimoiy farqlarni aniqlash uchun muntazam ravishda o'qilishi mumkin bo'lgan narsa-bu elementar konstitutsiyalar va ularning kombinatsiyasi qoidalari bilan tuzilgan til turi.

Shunday qilib, iste'molchilar madaniyatining boshqa elementlari qatorida, kostyum, ehtimol, o'z maqomini dunyoga namoyish etishda eng samarali hisoblanadi. Keng miqyosda har kim kiyim-kechak haqida foydali ijtimoiy ma'lumotlarni o'qishi mumkin. Tor darajada, boshqalar bir xil mavzular bo'yicha yanada murakkab xabarlarni o'qishlari mumkin. Ko'ylakning ko'cha teatri bitta tomoshabinga ega emas, lekin juda ko'p.

Matn sifatida kostyum

Kostyumning o'ziga xos matn ekanligi haqidagi fikr yangi emas. Kostyum, albatta, belgilar va belgilardan tashkil topgan matn bo'lib, u birinchi navbatda o'zaro ta'sir jarayonida (yuz bilan birga) o'qiladi. Ko'pincha kostyum shaxsning ijtimoiy-iqtisodiy holatini aks ettiradi, masalan: *kambag'al kostyum-kambag'al odam, boy kostyum-boy odam.* Kostyum, shuningdek, boshqalar tomonidan egasining didini tavsiflovchi matn sifatida o'qilishi mumkin bo'lgan belgidir. Sizning shaxsingizni yashirish qiyin va u kiyim belgilarida bizning xohishimizga qarshi chiqadi. Matn sifatida kostyum belgilar va belgilardan iborat. Belgilar sifatida ular kostyumning alohida elementlari sifatida harakat qilishadi (masalan: *galstuk, manjet, ko'ylagi uslubi),* kostyumning o'zi ham bir butun, ham ishlatilgan kiyimlarning butun to'plamidir. Ular so'z, jumla, tugallangan matn sifatida o'zaro bog'liq. Agar belgilar beixtiyor bo'lsa va shuning

E-ISSN : 2181-4341
https://wordlyknowledge.uz
IMPACT FACTOR(SJIF) : 3,934

uchun haqiqiy izlar bo'lsa, unda belgilar haqida bu haqda gapirish mumkin emas. Ular odam aytmoqchi bo'lgan narsani aytishadi.

"Siz kiyim tilida yolg'on gapirishingiz mumkin, — deb yozadi A. Luri, — xuddi ingliz, frantsuz yoki lotin tillarida bo'lgani kabi va bunday aldashning afzalligi bor: odatda yolg'onchini buni ongli ravishda qilganlikda ayblash mumkin emas" [bip, 1983: 24-bet]. Kiyim belgilari orqali etkazilgan yolg'on ma'lumotlar ongli ravishda yozilgan matn yoki noto'g'ri tushunchaning natijasi bo'lishi mumkin.

Kostyum semiotikasi evolyutsiyasini tahlil qilish kiyim va moda belgilarining qanday paydo bo'lganligini va ularning ma'nolari qanday talqin qilinganligini aniqlashga imkon beradi. Kiyim yoki modaning ba'zi belgilarini talqin qilish madaniy yaxlitlik, madaniyatga xos bo'lgan ong darajasi, naqd pul va madaniyatdagi turli xil ob'ektlar yoki ob'ektlar bilan oldindan belgilanadi. Har bir madaniyatda boshqa madaniyat qarshiliklariga to'g'ri kelmaydigan matnlarning o'ziga xos o'qilishi shakllanadi va kiyimning o'zi ham ma'lum bir madaniyatga xos ma'noga ega, shuning uchun belgi tizimining rivojlanishi haqida faqat yaxlit madaniyat, mavjudlikning madaniy tsikli doirasida gapirish mantiqan. Darhaqiqat, har safar faqat bitta madaniyatdan boshqasiga o'tish kiyim va moda belgilarining yangi ma'nosini shakllantirishga olib keladi, ammo bitta madaniyat doirasida kostyumning ma'lum ma'nolarining rivojlanishi kuzatiladi. Shunday qilib, masalan, ibtidoiy madaniyat kiyimlarida haqiqiy va muqaddas olamlar asosida shakllangan ma'nolarning talqinlari aniq rivojlandi. Qadimgi kiyimlarda, Uyg'onish va zamonaviy kiyimlarda talqinlar boshqa usul - ijtimoiy va madaniy ma'nolarni ifodalash, shaxsning semiotikasi va kostyumning semiotikasini kuchaytirish asosida rivojlandi.

Kostyumning ramziy tizimi va ijtimoiy ma'nolari uning tarixi davomida asta-sekin shakllandi. Dastlab, odamlar kiyim-kechakdan insonning individual va o'ziga xos mavjudligini ta'minlaydigan elementar biogen ehtiyojlarni qondirish uchun foydalanganlar, ammo asta-sekin kostyum orqali ijtimoiy farqlashning dastlabki belgilari paydo bo'ldi. Qadimgi misrliklar va shumerlarning qadimgi (arxaik) asr kiyimlarini, qadimiy va o'rta asr kostyumlarini, Uyg'onish davri liboslarini tahlil qilib, ularni bir-biri bilan taqqoslab, belgilar va ma'nolarning evolyutsiyasi haqidagi gipotezani tasdiqlash, shuningdek ularni belgilaydigan shartlar va omillarni tushunish mumkin.

Kostyumning zamonaviy ko'rinishi, birinchi navbatda, eng ko'p sintez qilingan

turli xil madaniy kelib chiqishi arxaik, qadimiy va o'rta asrlardir; ikkinchidan, u o'zining uzoq evolyutsiyasiga ega.

Zamonaviy rus lingvokulturasi, Evropa va Amerika bilan taqqoslaganda, uchta dominantga ega: tabiatshunoslik dunyoqarashi va zamonaviy texnologiyalar yutuqlariga asoslangan ratsionalizm, personalizm, ya'ni shaxsning o'zini shaxs sifatida tushunishi va tarixiylik, ya'ni o'zini tarixning bir qismi sifatida idrok etish. Zamonaviy rus belgilar tizimining shakllanishiga nafaqat zamonaviy madaniyatning vizual fonida, balki aqliy ham katta ta'sir ko'rsatadi. Moda, kino, televidenie, fotografiya, rasmli nashrlar va vizual kiyimlar kabi ommaviy vizual tizimlar zamonaviy rus lingvokulturasining asosiy ma'nolari va g'oyalarini aniq ifodalaydi, ammo mutlaqo barcha ma'lumotlarni o'z ichiga olmaydi. Ommaviy vizual-eshitish tizimlarining ta'sir doirasidan tashqarida rus odamining haqiqiy aqliy namoyon bo'lishi qoladi.

Zamonaviy vizual kiyimlar nafaqat ommaviy; u vizual madaniyatning yana bir tamoyilini mukammal ifodalaydi: kostyum san'atning eng xilma - xil uslublari va janrlarini takrorlaydi va namoyish etadi, eng xilma-xil ma'lumotlarni o'z ichiga oladi, unda ko'plab funktsiyalar umumlashtiriladi-utilitar, informatsion, badiiy, ramziy. Dizaynerlarning yaratilishi sifatida kostyum-bu inson ijodining natijasi, uning tanlovi, afzalligi, didi, mahorati, shuning uchun inson tomonidan ongli ravishda yaratilgan haqiqat. Ushbu semiotik kiyim tizimida nafaqat ob'ektiv dunyo, balki dunyoni idrok etish va uni takrorlash usuli ham takrorlanadi.

Xulosa qilib, ta'kidlaymiz: 1. Kostyumda shaxsning yoshi, jinsi va etnik kelib chiqishi, uning ijtimoiy mavqei, kasbi to'g'risida ma'lumotlar mavjud; kostyumga ko'ra, biz uning

tashuvchisi yashagan davrni, mamlakatni baholashimiz mumkin; kostyum-bu ijtimoiy kodning bir turi bo'lib, u quyidagilardan ma'lumotlarni uzatadi

kelajakka o'tmish.

2. Kostyumning ishlashini tahlil qilish ikki yo'nalishda amalga oshirilishi kerak: maydon elementlarining ichki o'zaro ta'sirini (narsaning ichki funktsiyasi) va ob'ektning atrof — muhit bilan o'zaro ta'sirini-tashqi funktsiyalarni ochish.

3. Tizimli tahlil jarayonida kostyum funktsiyalari ierarxiyasi tuziladi: kostyumning instrumental va amaliy funktsiyasi tarixan birinchi bo'lib rivojlangan *va* bu asosiy, umumlashtirilgan funktsiya. Kostyum bizning oldimizda tanani yashirish funktsiyasi to'g'ridan-to'g'ri o'sib boradigan amaliy maqsadlarni amalga oshirish vositasi sifatida paydo bo'ladi. Kostyumning ijtimoiy funktsiyalari ikkita asosiy filialni tashkil qiladi: axborot funktsiyalari, shakllanish funktsiyalari.

4. Tizimli yondashuvning tarixiy jihati kostyumni ikki jihatdan ko'rib chiqishga imkon beradi: genetik va prognostik. Genetik kesish ushbu tizimning kelib chiqishini yoritishga imkon beradi; prognostik — tizimni yanada rivojlantirish istiqbollarini, uning istiqbolli kelajagini ko'rib chiqish bilan bog'liq.

5. Matnning ma'nosi faqat kontekstni bilish bilan to'liq tushuniladi. Kiyimlarning aksariyat turlari turli xil sharoitlarda turlicha o'qiladi, shuning uchun "munosib kiyim" tushunchasi butunlay muayyan vaziyat bilan bog'liq.

Kostyum jamoa tomonidan kodlangan bo'lib, lingvistik madaniyatning vizual rejasini taqdim etadi, insonning makon va vaqtdagi mavqeini belgilaydi. Bu har qanday etnik guruhning kiyimlariga tegishli. Unda hamma narsa semiotizatsiya qilingan: rang, mato, zargarlik buyumlari, kompleksda "kostyum"lingvistik-madaniy maydonining ko'p o'lchovliligini aks ettiradi.

Kostyum madaniyat makonida mavjud bo'lgan va uning ko'plab elementlari bilan chambarchas bog'liq bo'lgan murakkab tizimlardan biridir. Madaniyatdagi narsalarning hech biri, ehtimol, kostyum kabi turli xil funktsiyalarga ega emas. Kostyum-bu jamiyatning moddiy, ma'naviy, ijtimoiy rivojlanishining barcha jihatlari aks ettirilgan ekran bo'lib, u inson qiyofasi, kayfiyati, xulq-atvori bilan bevosita bog'liqdir.

Hozirgi vaqtda fanda kostyumni har tomonlama o'rganish, kostyumning o'zi hodisa sifatida o'rganish ob'ekti bo'lib xizmat qiladigan asarlar mavjud emas. Kostyumni o'rganish, asosan, mavjudlik va madaniy hodisalarning boshqa quyi tizimlarini o'rganish uchun yordamchi edi. Madaniyatning kostyum kabi muhim hodisasi haqida falsafiy bilimlarda bo'shliq mavjud, shuning uchun u haqida hali ham aniq tasavvur yo'q, uning shakllanishi, ishlashi qonuniyatlarini aniqlashga urinishlar yo'q; evolyutsiya. Hozirgi vaqtda kostyum haqida turli xil maxsus qarashlar mavjud: tarixiy, sotsiologik, axborot, estetik, kostyumni faqat bitta aniq tekislikda ko'rib chiqish.

V. V. Davydovaning so'zlariga ko'ra, "kostyum" semantik sohasi odamning tanasini ushlab turish orqali uning qiyofasini sun'iy ravishda o'zgartiradigan barcha narsalarni o'z ichiga oladi — bunga quyidagilar kiradi: kiyim, bosh kiyim, poyabzal, soch turmagi, qo'shimchalar (zargarlik buyumlari, aksessuarlar), bo'yanish, pirsing va parfyumeriya. [Davydova, 2000: 191-bet].

Kostyumning keng qamrovli tipologiyasini tuzmasdan, uning madaniyatda mavjudligi asoslarini chuqur o'rganish mumkin emas. Kostyumning xilma-xilligini turli xil hayotiy vaziyatlar yoki insoniy belgilar bilan taqqoslash mumkin. Uning mohiyatini tushunishning asosiy usuli tipologiya, inson va atrof-muhitga nisbatan turli tekisliklarda sinflar, guruhlar, turlarga bo'linishdir, ammo ilmiy adabiyotlarda uning taqdimotining yaxlit kontseptsiyasini yaratish hali ham dolzarb bo'lib qolmoqda. Kostyumni o'rganishni boshlagan har bir muallif uni biron bir xususiyatga ko'ra tasniflaydi, ammo kostyum adabiyotining aksariyati tarixiy va etnografik tadqiqotlardir, shuning uchun ushbu tadqiqotlarda kostyum geografik yoki vaqtinchalik jihatlarda ko'rib chiqiladi. Kiyim elementlarining paydo bo'lishi, ularning rivojlanishi, tasvirni shakllantirish usullariga bag'ishlangan adabiyotlarda kostyum odatda tanaga,

tuzilishga va funktsiyalarga nisbatan taqsimlanadi [teologik, 1978; Galkina, Tretyakova, 1998; Koskov, 2000; Kozlova, 2005].

Tegishli marosimlarga muvofiq kostyum ma'lum kayfiyatlarni yaratishga, ijtimoiy vaziyatni modellashtirishga qodir. *Marosim funktsiyasi* kostyum juda ko'p qirrali. U ramziy va sehrli yukni ko'taradigan maxsus kostyumning paydo bo'lishini zarur qildi. Yorqin misollardan biri bu to'y libosi.

Marosim funktsiyasining navlaridan biri *bayram xususiyati* kostyum. Bu tegishli atmosferani, hodisaning ahamiyatini yaratishga qaratilgan. Bayram kostyumi aniq badiiy salohiyatga ega, ammo amaliy xususiyatlar ko'pincha butunlay yo'qoladi, faqat bayramda sodir bo'layotgan voqealarning o'ziga xos xususiyatlari bilan bevosita bog'liq bo'lganlar qoladi. Kuchaytirilgan versiya-bu tantanali kostyum.

Badiiy tasvirni shakllantirish funktsiyasi. Badiiy aloqa-bu kostyum muallifi va tashuvchisi o'rtasidagi intellektual va hissiy ijodiy aloqani amalga oshirish, boshqalarga kostyum dunyosiga va jamiyat hayotiga ma'lum munosabatni, badiiy kontseptsiyani, qiymat yo'nalishlarini o'z ichiga olgan badiiy ma'lumotlarni uzatish.

Shunday qilib, biz kostyumning asosiy funktsiyalarini "sof shaklda" ko'rib chiqdik, ammo kostyumning haqiqiy hayoti har doim murakkabroq, chunki har bir o'ziga xos kostyum, qoida tariqasida, ushbu dastlabki funktsiyalarning o'zaro ta'sirini turli nisbatlarda amalga oshiradi; boshqa madaniyat tizimlari bilan o'zaro bog'liqlik kostyumning funktsional maydonini kengaytiradi, bu madaniyat makonida yuzaga keladigan noyob harakatlarni keltirib chiqaradi.

REFERENCES:

1. Kholmatova, Z. T., & Kholikova, D. M. (2022). MODEL OF DEVELOPING AND DEVELOPING INNOVATIVE THINKING SKILLS IN STUDENTS. *International Journal of Philosophical Studies and Social Sciences*, *2*(4), 190-195.
2. Dilobarkhon, K. (2019). The importance of modern innovation in education. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol*, *7*(12).
3. Kholikova, D. (2020). INTELLECTUAL ACTIVITY OF CREATIVE THINKING VERBAL TEST “UNUSUAL USE”. *PEDAGOGICAL SCIENCES*, *22*.
4. Maxsitovna, K. D. (2022). Pedagogical Problems of Child Raising in the Uzbek Family. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, *5*, 542-546.
5. Xolmatova, Z. T., & Xolikova, D. M. (2022). TALABALARDA INNOVASION FIKRLASH KO‘NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH MODELI. *International Journal of Philosophical Studies and Social Sciences*, *2*(4), 139-144.
6. Холикова, Д. (2021). Возможности диагностики эффективности компенсационного подхода в обучении. *Общество и инновации*, *2*(9/S), 239-252.
7. Kholikova, D. M. (2021). THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF INCREASING INNOVATIVE THINKING IN STUDENTS. *Theoretical & Applied Science*, (5), 422-424.
8. Kholikova, D. M. (2021). DEVELOPMENT OF INNOVATIVE THINKING SKILLS IN HIGHER EDUCATION STUDENTS. *Theoretical & Applied Science*, (6), 549-552.
9. O.Erkaboyev, D.Tursunova. Aqliy tarbiyasini shakllantirishda sharq allomalari qarashlaridan foydalanish . PEDAGOG, 2023. 59-61
10. O.Erkaboyev. O'smirlarni armiya safida xizmat qilishga tayyorlash bosqichida jismoniy tarbiya va chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik integratsiyasi. Ta'lim fidoyilari, 2022. 73-79
11. Khalilovich, N. E., & Alijonovna, N. G. (2023). THE IMPORTANCE OF RECYCLING NATURAL RESOURCES. *International journal of advanced research in education, technology and management*, *2*(3).

12. Нажмиддинов, Э., & Мухамедиев, М. (2023). FISH HELMINTHS IN FISH RESERVOIRS OF FERGANA VALLEY. *International journal of advanced research in education, technology and management*, *2*(3).
13. Нажмиддинов, Э. Х., & Муҳаммадиев, М. А. (2022). ФАРҒОНА ВОДИЙСИ СУВ ҲАВЗАЛАРИ БАЛИҚЛАРИ ГЕЛЬМИНТЛАРИНИНГ ТУР ТАРКИБИ. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, *1*(12), 60-68.
14. Нажмиддинов, Э. Х. (2022). ФАРҒОНА ВОДИЙСИ СУВ ҲАВЗАЛАРИ БАЛИҚЛАРИ ГЕЛЬМИНТЛАРИ. *IJTIMOIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, *2*(11), 189-194.
15. Najmiddinov, E. (2022). THE SIGNIFICANCE OF NATURE IN THE FORMATION OF PRESCHOOL CHILDREN IN THE IDEAL GENERATION. *Science and Innovation*, *1*(8), 149-154.
16. Najmiddinov, E. (2022). " ICHTHYOLOGY AND HYDROBIOLOGY" PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF DIRECTIONS IN UZBEKISTAN. *Science and Innovation*, *1*(8), 152-160.
17. Kholmatova, Z. T. (2022). PEDAGOGICAL FOUNDATIONS OF GENDER ASPECTS OF EDUCATION. *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603*, *11*(10), 60-65.
18. Kholmatova, Z. T., & Kholikova, D. M. (2022). MODEL OF DEVELOPING AND DEVELOPING INNOVATIVE THINKING SKILLS IN STUDENTS. *International Journal of Philosophical Studies and Social Sciences*, *2*(4), 190-195.
19. Xolmatova, Z. T., & Xolikova, D. M. (2022). TALABALARDA INNOVASION FIKRLASH KO‘NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH MODELI. *International Journal of Philosophical Studies and Social Sciences*, *2*(4), 139-144.
20. Kholmatova, Z., & Axmadaliyeva, M. (2022). Healthy lifestyle (HLS)-The basis of valeology in kindergarten. *Asian Journal Of Multidimensional Research*, *11*(9), 136-139.
21. Kholmatova, Z., & Olamnazarova, F. (2022). Problems of the communicational approach of language teaching in the primary class. *Asian Journal Of Multidimensional Research*, *11*(9), 140-144.
22. Tillavoldievna, K. Z. (2022). Problems of Family Education in People's Pedagogy. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, *5*, 535-541.
23. Холматова, З. Т. (2022). ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ГЕНДЕРЛИ ЁНДАШУВ ДАВР ТАЛАБИ. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, *2*(3), 134-140.
24. Tillavoldievna, K. Z. (2022). Problems of Family Education in People's Pedagogy. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, *5*, 535-541.
25. Vosiljonov, A. (2022). Basic theoretical principles of corpus linguistics. *Academicia Globe: Inderscience Research*, *3*(2), 1-3.
26. Vosiljonov, A. (2022). LINGVISTIK TADQIQOTLARDA KORPUS O ‘RGANISH OBYEKTI SIFATIDA. *IJTIMOIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, *2*(11), 176-182.
27. Vosiljonov, A. (2022). PRAGMALINGVISTIKA VA UNING TAHLILIY SHAKLLANISH TARIXI. *Science and innovation*, *1*(B8), 99-105.
28. Vosiljonov, A. (2022). PRAGMALINGUISTICS AND THE HISTORY OF ITS ANALYTICAL DEVELOPMENT. *Science and Innovation*, *1*(8), 99-105.
29. Vosiljonov, A., & Isaqova, X. (2023). EFFECTIVENESS OF MOTHER TONGUE EDUCATION IN THE PRIMARY GRADES. *International journal of advanced research in education, technology and management*, *2*(2).
30. Dilshodbek o‘g‘li, R. S., & Boxodirjon o‘g‘li, V. A. (2022). XORIJ PSIXOLOGLARINING ISHLARIDA SHAXSNING TADQIQ ETILISHI. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, *1*(12), 39-47.

31. Nabijonova, F. (2022). Boshlangich sinflarda didaktik oyinlarning ahamiyati: Nabijonova Feruza. *Qo'qon universitetining ilmiy materiallar bazasi*, *1*(000006).

32. Dilfuza, S., Nabijonova, F., & Matlubaxon, A. (2022). TA'LIM VA O'QITISH NAZARIYASINING MUHIM JIHATLARI. *INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM*, *2*(19), 366-372.

33. Nabijonova, F. (2022). BOSHLANGICH SINFLARDA OZGA GAPNING QOLLANILISHI. *IJODKOR O'QITUVCHI*, *2*(19), 180-184.

34. НАБИЖОНОВА, Ф. ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ. *ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ Учредители: ООО" Институт управления и социально-экономического развития"*, (10), 90-92.

35. Feruza, N. (2023). Characteristics of the Lessons of the Native Language. *Web of Semantic: Universal Journal on Innovative Education*, *2*(3), 32-36.

36. Набижонова, Ф. (2022). ОНА ТИЛИ ВА АДАБИЁТ ТАЪЛИМИНИНГ ТАРИХИ ВА ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛЛАРИ. *Мировая наука*, (10 (67)), 38-41.

37. Kalandarovna, Y. L. (2022). ORIGIN AND CONCEPT OF TABOO VOCABULARY. *Innovative Technologica: Methodical Research Journal*, *3*(10), 184-190.

38. Yulchiboyeva, L. Q. (2022). IRIM-SIRIM BILAN BOG 'LIQ TIL BIRLIKLARINING TAHLILIY O 'RGANILISHI. *IJTIMOIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, *2*(11), 170-175.

39. Kalandarovna, Y. L. (2022). Identification And Education Of Gifted Children. *Asia Pacific Journal Of Marketing & Management Review ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603*, *11*(10), 42-47.

40. Gulnoza, R., & Lola, K. (2022). Obrazlar Talqinida Lingvistik Imkoniyatlar. *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)*, *2*(Special Issue 3), 91-95.

41. Qizi, G. S., & Umarova, N. R. (2021). The use of anthroponyms and pseudonyms in alisher Navoi's gazelles. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, *11*(9), 349-353.

42. Tillaboyeva, G., & Umarova, N. R. (2021). ALISHER NAVOIY ASARLARIDA BADIIY TAXALLUSLARNING QO 'LLANILISHI. *Студенческий вестник*, (13-5), 70-72.

43. Tillaboyeva, G. S. Q. (2022). ALISHER NAVOIY SHE'RIYATIDA "SHAXS" TUSHUNCHASI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, *2*(2), 182-196.

44. Tillaboyeva, G. S. Q. (2022). TILSHUNOSLIKDA LIBOS NOMLARI. *Scientific progress*, *3*(4), 506-514.

45. Kipchakova, Y. (2021). METHODOLOGICAL AND DIDACTIC ASPECTS OF INFORMATION AND INTELLECTUAL CULTURE IN THE EDUCATION OF A DEVELOPED GENERATION. *Экономика и социум*, (6-1), 156-159.

46. Kipchakova, Y. X., & Kodirova, G. A. (2020). INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN MODERN EDUCATION. *Теория и практика современной науки*, (5), 29-31.

47. KIPCHAKOVA, Y., ABDUXAMIDOVA, M., & RAXMONALIYEVA, M. THE IMPACT OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN IMPROVING STUDENT KNOWLEDGE. *СТУДЕНЧЕСКИЙ ВЕСТНИК Учредители: Общество с ограниченной ответственностью" Интернаука"*, 37-38.

48. Қипчақова, Ё., Махмудова, М., & Умарова, З. (2021). МАКТАБГАЧА ЁШДАГИ БОЛАЛАР МЕҲНАТИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТИ. *Студенческий вестник*, (22-7), 9-10.

49. Қипчақова, Ё., Соибжонова, Ш., & Абдуқаюмова, С. (2021). МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА СОҒЛОМ ТУРМУШ ТАРЗИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ АҲАМИЯТИ. *Студенческий вестник*, (22-7), 11-12.

50. Iminov, B. B. (2020). INNOVATIVE CULTURAL LINKS ARE AN IMPORTANT FACTOR IN SOCIAL DEVELOPMENT. *Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology*, *2*(3), 263-270.

51. Iminov, B. B. (2019). A PHILOSOPHICAL APPROACH TO INNOVATIVA AND CULTURAL-RELATIONS AT A NEW STAGE OF DEVELOPMENT. *Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology*, *1*(5), 157-162.

52. Gayratovich, M. E., Jahongir, M., & Musajonovna, A. F. (2022). SPELEOTOURISTIC POSSIBILITIES OF FERGANA VALLEY. *Scientific Impulse*, *1*(4), 66-70.

53. Mamatisakov, J. (2022). 1 Òzbekiston milliy ensiklopediyasi (2000-2005) 2 Ziyo. uz (sayti). *Scientific Impulse*, *1*(2), 587-590.

54. Mamatisakov, J., Egamberdi, B., & Dostonbek, M. (2022). TERRITORIAL ASPECTS OF THE DISTRIBUTION OF ETHNOOYCONYMS OF FERGANA REGION. *Scientific Impulse*, *1*(2), 591-595.

55. Mamatisakov, J. (2022). IMPROVING STUDENTS'GEOLOGICAL KNOWLEDGE BY SCHOOL GEOGRAPHY EDUCATION. *Academic research in educational sciences*, *3*(10), 88-94.

56. Qurbonova, S. (2022). KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARDA AQLIY INTELLEKTNING RIVOJLANISHI. *Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture*, *2*(12), 73-79.

57. Қурбонова, С. (2022). ПСИХОЛОГИЯНИ ЎҚИТИШГА ЗАМОНАВИЙ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИ ТАТБИҚ ЭТИШ. *MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH*, *2*(17), 191-194.

58. Qurbonova, S. (2022, June). ON THE ANALYSIS OF LEXICAL UNITS IN PSYCHOLINGUISTICS. In *International Conference on Research Identity, Value and Ethics* (pp. 512-513).

59. Miralimjanovna, Q. S. (2022). O ‘SMIRLIK DAVRIDA TURLI XIL QATLAMGA EGA BOLGANLARNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, *30*, 39-44.

60. Asqarov Anvarjon Rahimjon o‘g‘li. (2022). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING AQLIY TARAQQIYOTINING RIVOJLANISHIDA O‘YIN RIVOJLANTIRUVCHI FAOLIYAT SIFATIDA. Uzbek Scholar Journal, 5, 207–209.

61. Askarov, A. (2022). CREATIVE THINKING IN PRESCHOOL SOCIAL PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF DEVELOPMENT. Science and innovation, 1(B8), 87-91.

62. Askarova, D. (2022). FORMATION OF CREATIVITY AND BOOKREADERS QUALITIES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTION. Science and innovation, 1(B8), 1039-1044.

63. Askarova, D. I. (2022). The Role Of Folk Pedagogy In The Development Of Creativity Of Students Of Higher Educational Institutions. Oriental Journal of Social Sciences, 2(02), 89-96.

64. Dilafruz, A. (2022). Maktabgacha Yoshdagi Bolalarda Va Oilada Gender Xususiyatlarni Shakllantirish Omillari. Innovation In The Modern Education System, 2(18), 183-189.

65. Askarova, D. I. (2022). USE OF INTERACTIVE METHODS IN DEVELOPING CREATIVITY OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 3(10), 92-97.

66. Askarova, D. I., & Jabborova, M. K. (2022). The Introduction Of Gender Issues In Preschool Education On The Example Of Folk Pedagogy. Oriental Journal of Social Sciences, 2(05), 81-87.

67. To‘lqinovna, Y. D. (2022). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA MATEMATIK TASAVVURLARINI SHAKLLANTIRISH METODLARI. *BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI*, *2*(11), 25-31.

68. Yuldasheva Dilshoda To‘Lqinovna (2022). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA BADIIY TASVIRLAR ORQALI IZCHIL NUTQNI RIVOJLANTIRISH. Science and innovation, 1 (1), 741-750. doi: 10.5281/zenodo.653521

69. Yuldasheva, D. (2021). AGE AND THE SECOND LANGUAGE ACQUISITION. *ResearchJet Journal of Analysis and Inventions*, *2*(04), 124-130.

70. Tulkinovna, Y. D. (2021). On the Principle of Simple to Complex in the Development of Speech in Young Children. *International Journal of Culture and Modernity*, *10*, 32-35.

71. Ummatqulov, T. (2022). INSON SOG'LOM BO'LISHIDA VALEOLOGIYA FANINING AHAMIYATI. *Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture*, *2*(12), 80-88.

72. Karimovich, U. R., Mamasodikovna, N. M., & Abdullaevich, E. A. (2021). The Role and Importance of Music Clubs in The Leisure of Young People. *Journal of Pedagogical Inventions and Practices*, *2*(2), 47-49.

73. Rahmonov, U., Ergashev, A., Atabaeva, S., & Dilfuzakhon, S. Y. (2021, December). THE ROLE OF THE SPIRITUAL ENVIRONMENT IN THE PENETRATION OF POP MUSIC IN UZBEKISTAN. In *Archive of Conferences* (pp. 51-53).

74. Rahmonov, U., Ergashev, A., Atabaeva, S., & Dilfuzakhon, S. Y. (2021, December). THE ROLE OF THE SPIRITUAL ENVIRONMENT IN THE PENETRATION OF POP MUSIC IN UZBEKISTAN. In *Archive of Conferences* (pp. 51-53).

75. Ulugbek, R. (2021, January). AN ANALYSIS OF WORDS WHOSE EMOTIONAL MEANING CHANGES IN MODERN ENGLISH LINGUISTICS. In *Euro-Asia Conferences* (Vol. 1, No. 1, pp. 131-136).

76. Kakharovna, A. M., Tadjimatovich, Y. M., Rakhmatovich, S. O., & Mirzahamdamovna, Q. B. (2021). Modern Approaches to the Teaching of Fine Arts. *Solid State Technology*, *64*(2), 4250-4254.

77. Ahmedbekova, M. (2022). ЁШ АВЛОДНИНГ БАДИИЙ-ЭСТЕТИК ИЖОДКОРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ТАСВИРИЙ САНЪАТНИНГ ЖАМИЯТДАГИ ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ. *Science and innovation*, *1*(B8), 112-119.

78. Maxpuzakhon, A. (2022). Methods of Using Modern Pedagogical Technologies in Organizing Fine Arts Lessons. *American Journal of Social and Humanitarian Research*, *3*(11), 268-271.

79. Alimjanova, M. (2020). PEDAGOGICAL SYSTEM OF FORMATION OF RESPONSIBILITY IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS ON THE BASIS OF NATIONAL VALUES. *Theoretical & Applied Science*, (4), 914-917.

80. Alimjonova, M. Y. (2021). The role of the national values in the history of pedagogical education. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, *11*(3), 1040-1044.

81. Alimjanova, M. (2021). About Gender Stereotypes. *Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning*, *2*(6), 1-5.

82. Yunusovna, A. M. (2021). Pedagogical system of responsibility formation in primary school students based on national staff. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, *2*(06), 1-7.

83. Gulnoza, R., & Lola, K. (2022). Obrazlar Talqinida Lingvistik Imkoniyatlar. *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)*, *2*(Special Issue 3), 91-95.

84. Sohiba, Z., & Gulnoza, R. (2022). LINGVOKULTUROLOGIYADA “SOG’INCH” KONSEPTINING QO’LLANILISHI VA O’ZIGA

XOSLIKLARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, *1*(8), 711-717.

85. Sohiba, Z., & Gulnoza, R. (2022). MATNLARDA OBRAZLAR SILSILASI VA ULARNING LINGVOPRAGMATIK TALQINI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, *1*(9), 366-369.

86. Gulnoza, R., & Madinabonu, I. (2022). XALQ OG'ZAKI IJODIDA "SHAXS" SEMASINING OYDINLASHUVI. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, *1*(12), 98-108.

87. Sobirovna, U. O. (2022). BOSHLANG'ICH TA'LIMDA YANGI DARSLIK VA ERISHILGAN NATIJA. *IJTIMOIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, *2*(11), 230-234.

88. Sobirovna, U. O. (2022). NATIONAL CURRICULUM AND NEW GENERATION MOTHER TONGUE AND READING TEXTBOOK. *Innovative Technologica: Methodical Research Journal*, *3*(10), 176-183.

89. Usmanova, O. S. (2022). A TEXTBOOK ON NATIVE LANGUAGE AND READING LITERACY, CREATED ON THE BASIS OF THE NATIONAL CURRICULUM. *ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603*, *11*(10), 48-54.

90. Sobirovna, U. O. (2022). The Use of Mnemo Technique in the Textbook of Primary School Native Language and Reading Literacy. *International Journal of Culture and Modernity*, *17*, 421-426.

91. Усмонова, О. (2022). РИВОЖЛАНГАН МАМЛАКАТЛАРДА ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИ. *Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS)*, *2*(Special Issue 3), 148-158.

92. Sobirovna, U. O. (2022). The Use of Mnemotechniques in Teaching Younger Schoolchildren. *Spanish Journal of Innovation and Integrity*, *6*, 446-450.

93. Исроилова, С. М., & Мадумарова, М. Д. (2022). ПОИСК НАИБОЛЕЕ ОПТИМАЛЬНЫХ СПОСОБОВ ИНТЕНСИФИКАЦИИ ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ. *Вопросы науки и образования*, (1 (157)), 8-14.

94. Исраилова, С. М., & Мадумарова, М. Д. (2019). Исторические предпосылки типологических исследований. *Проблемы современной науки и образования*, (12-2 (145)), 121-123.

95. Ra'noxon, S. (2022). BOSHLANG'ICH MAKTAB O'QUVCHILARIDA MATEMATIKAGA MUNOSABAT. *IJTIMOIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, *2*(11), 203-207.

96. Мирзабоев, Й. А. (2022). Тур Ўзгариш Чизиқлари Учта Бўлган, Гиперболик Қисмларининг Ҳаммаси Характеристик Учбурчаклардан Иборат Бўлган Бешбурчакли Соҳада Учинчи Тартибли Кўринишдаги Параболик-Гиперболик Тенглама Учун Битта Чегаравий Масала Ҳақида. *Theory And Analytical Aspects Of Recent Research*, *1*(5), 363-366.

97. MIRZABOYEV, Y. BOSHLANG'ICH SINF O'QITUVCHILARINING MATEMATIKA O 'QITISH METODIKASI. O 'RTA UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA MATEMATIKA O 'QITISHNING MAQSADI. *ЭКОНОМИКА*, 169-172.

98. Dilshodbek O'g'li, R. S. (2022). The Role Of Physical Culture In Providing The Psychological Health Of The Athlete. *Innovative Developments And Research In Education, Canada*.

99. Dilshodbek o'g'li, R. S. (2022). TALABALARDA TOLERANTLIKNI RIVOJLANTIRISH–IJTIMOIY PSIXOLOGIK MUAMMO SIFATIDA. *Gospodarka i Innowacje.*, *30*, 66-70.

100. Dilshodbek o'g'li, R. S. (2022). PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF THE SPORTSMAN PERSONALITY DURING COMPETITIONS. *IJTIMOIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, *2*(11), 215-221.

101. Dilshodbek o‘g‘li, R. S. (2022). Motiv Va Motivatsiya Muammosining Jahon Va Mahalliy Psixologlar Tomonidan Tadqiq Etilganligi. *American Journal of Social and Humanitarian Research*, *3*(11), 256-259.

102. Abidjanovich, A. A. (2022). THE NEED TO IMPROVE HUMAN'S NOOSPHERICAL RELATIONSHIP TO NATURE. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429*, *11*(11), 23-30.

103. Abidjanovich, A. A. (2022). THE ROLE OF CONTINUOUS EDUCATION SYSTEM IN IMPROVING PERSONAL ECOLOGICAL CULTURE. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429*, *11*(11), 5-12.

104. Абдумаликов, А. (2022). АТРОФ-МУҲИТНИ АСРАШ БЎЙИЧА МИЛЛИЙ СТРАТЕГИК РЕЖА ВА УНИНГ АҲАМИЯТИ. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, *2*(2), 251-258.

105. Абдумаликов, А. (2022). ЯНГИ ТАРАҚҚИЁТ БОСҚИЧИДА ЭКОЛОГИК МОДЕРНИЗАЦИЯЛАШ ДАСТУРИ. *Scientific progress*, *3*(2), 1179-1186.

106. Абдумаликов, А. А. (2019). Human and Natural Harmony in the Historical Process. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, *1*(5), 205-209.

107. Abidzhanovich, A. A. (2020). Issues Of Formation Of Rationality In Relations Of Nature With Society. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*, *2*(08), 301-304.

108. Abdumalikov, A. A. (2019). Environmental Ecological Policy in Uzbekistan and Necessity Of Formation Of Rational Communication To Nature. *Scientific and Technical Journal of Namangan Institute of Engineering and Technology*, *1*(9), 94-101.

109. Soliyev, A. (2022). MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI TARBIYALANUVCHILARI ONGIDA MILLIY MUSIQIY OHANGLARGA MOYILLIKNI SHAKLLANTIRISHDA MILLY CHOLG ‘ULARNING O’RNI. *Science and innovation*, *1*(1), 637-646.

110. Раҳмонов, У. К., & Солиев, А. Р. (2022). СОЗАНДАЛИК САНЪАТИНИНГ БАРМОҚДАГИ НОЛАЛАРИ. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, *1*(12), 109-119.

111. Солиев, А. (2022). ВАТАН ТУЙҒУСИ. *SO ‘NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI*, *5*(2), 120-123.

112. Солиев, А., Аблязов, Д., & Тўланов, Б. (2022). МУСИҚА ТАЪЛИМИДА КОМПЬЮТЕР ТЕХНОЛОГИЯЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ. *IJODKOR O'QITUVCHI*, *2*(19), 207-211.

113. Sayidolimov, J. B. O. G. L. (2023). AGIOGRAFIK OBRAZLARNING MAZMUN-MOHIYATIDAGI EVRILISHLAR. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(3), 1318-1322.

WORDLY KNOWLEDGE